CBOS
Centrum Badania
Opinii Społecznej

KOMUNIKAT Z BADAŃ

Warszawa, październik 2013

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/151/2013

WYDATKI RODZICÓW NA EDUKACJĘ DZIECI W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

Przedruk i rozpowszechnianie tej publikacji w całości jest dozwolone wyłącznie za zgodą CBOS, wykorzystanie fragmentów oraz danych empirycznych wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
http://www.cbos.pl
(48 22) 629 35 69

- Na początku roku szkolnego 2013/2014 rodzice, którzy mają dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły średniej lub zawodowej, wydali na zaspokojenie ich potrzeb związanych z rozpoczęciem nowego roku szkolnego (podręczniki, przybory szkolne, mundurki, obowiązkowe opłaty – np. za ubezpieczenie, czesne, internat, stancję) średnio 1199 złotych, co stanowi 107% kwoty zeszłorocznej. Przeciętne wydatki w przeliczeniu na jedno dziecko wyniosły 826 złotych, co stanowi 114% kwoty z roku ubiegłego.

- Największą pozycję w budżecie rodziców przeznaczonym na szkolną wyprawkę stanowi zakup podręczników szkolnych, na które wydali przeciętnie 382 złote (wzrost o 4% w stosunku do roku ubiegłego) w przeliczeniu na jedno dziecko.

- W porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej (o 18%) wzrosły wydatki rodziców na ubiory szkolne, np. strój galowy, mundurek, obuwie, kostium do gimnastyki, dres. Przeciętnie na ich zakup dla jednego dziecka rodzice wydali 244 złote. W nieco mniejszym stopniu (o 10%) zwiększyły się także wydatki rodziców na przybory szkolne, takie jak np. tornister, plecak, piórnik, długopisy, flamastry – przeciętnie wyniosły one 169 złotych w przeliczeniu na jedno dziecko.

- Tak jak przed rokiem blisko połowa (46%) rodzin zamierza posyłać dzieci na dodatkowe płatne zajęcia edukacyjne lub ogólnorozwojowe. Od kilkunastu lat najbardziej popularnymi płatnymi zajęciami pozalekcyjnymi są lekcje języków obcych (w roku szkolnym 2013/2014 zdecydowało się je finansować 28% rodziców). W tym roku szkolnym po raz kolejny wzrosła popularność zajęć sportowych, na opłacanie których zdecydowało się 27% rodziców.

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (281) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 3–9 października 2013 roku na liczącej 1066 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Początek roku szkolnego dla osób mających dzieci w wieku szkolnym jest tradycyjnie okresem zwiększonych wydatków wynikających z konieczności wyposażenia uczniów w podręczniki, przybory szkolne, mundurki oraz uiszczenia różnego typu obowiązkowych opłat związanych ze szkołą. Każdego roku wielu rodziców decyduje się także na wysłanie swoich dzieci na dodatkowe płatne zajęcia edukacyjne i ogólnorozwojowe. Kwestie te były wielokrotnie przedmiotem badań CBOS. W niniejszym raporcie przedstawiono wyniki najnowszego październikowego badania[1] i porównano je z badaniami przeprowadzanymi w ciągu kilkunastu ostatnich lat.

WYDATKI NA SZKOLNE POTRZEBY DZIECI

W tym roku szkolnym rodzice, którzy mają dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły średniej lub zawodowej, wydali na zaspokojenie potrzeb związanych z rozpoczęciem nowego roku szkolnego (podręczniki, przybory szkolne, mundurki, obowiązkowe opłaty – np. za ubezpieczenie, czesne, internat, stancję) **średnio 1199 złotych**, co stanowi **107% kwoty zeszłorocznej**[2]. Co setny (1%) badany rodzic stwierdził, iż jak dotąd nic nie wydał w związku z rozpoczęciem roku szkolnego przez swoje dzieci, natomiast najwyższa wydana kwota wyniosła 5000 złotych. W porównaniu do roku 2012 wzrosło zatem zróżnicowanie w tym względzie. Tak jak w ubiegłym roku wydatki większości (61%) rodziców nie przekroczyły 1000 złotych (mediana), tyle też na potrzeby dzieci związane z rozpoczęciem roku szkolnego wydawano najczęściej (wartość modalna wynosi 1000 złotych, a wymieniło ją 23% rodziców). Wyniki badania pokazują zatem, iż przeciętne wydatki rodziców ponoszone na szkolną wyprawkę są zbliżone do miesięcznych wynagrodzeń netto otrzymywanych przez osoby, których płace pozostają na poziomie obowiązującego w 2013 roku minimalnego wynagrodzenia za pracę[3]. Widać więc, że

---

[1] Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia" (281) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 3–9 października 2013 roku na liczącej 1066 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

[2] Por. komunikat CBOS „Wydatki rodziców na edukację dzieci w roku szkolnym 2012/2013", październik 2012 (oprac. B. Badora).

[3] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2012 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 r. (Dz.U. 2012 nr 176, poz. 1026, z dnia 17 września 2012 r.).

rozpoczęcie roku szkolnego jest dla rodziców czasem poważnych wydatków, które dla wielu stanowią znaczące obciążenie domowego budżetu.

Wysokość kwot przeznaczonych przez rodziców na potrzeby edukacyjne swoich dzieci zależy[4] od liczby uczniów w rodzinie. W przypadku rodzin z jednym dzieckiem wydatki wyniosły średnio 899 złotych, natomiast w przypadku rodzin z co najmniej trójką potomstwa uczęszczającego do wymienionych szkół – 2250 złotych. Różnice te widoczne są także w wysokości median wydatków szkolnych poniesionych przez poszczególne typy rodzin.

CBOS

RYS. 1. **ILE MNIEJ WIĘCEJ PIENIĘDZY PRZEZNACZYŁ(A) PAN(I) W ZWIĄZKU Z ROZPOCZĘCIEM NOWEGO ROKU SZKOLNEGO NA SZKOLNE POTRZEBY SWOICH DZIECI (PODRĘCZNIKI, PRZYBORY SZKOLNE, MUNDURKI, OBOWIĄZKOWE OPŁATY - NP. ZA UBEZPIECZENIE, CZESNE, INTERNAT, STANCJĘ)?**

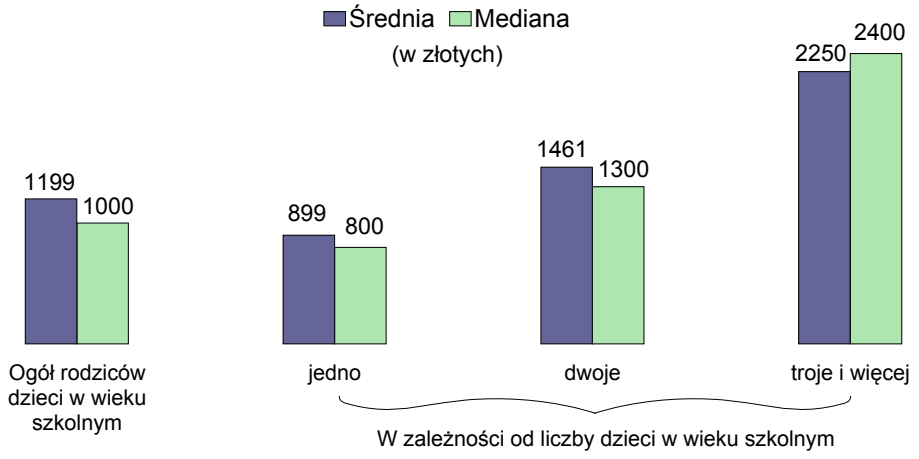

Porównanie tegorocznych wyników z uzyskanymi w poprzednich latach pokazuje, iż rośnie odsetek rodzin, w których wydatki związane z rozpoczęciem roku szkolnego przekraczają kwotę 800 złotych (60%, wzrost o 5 punktów w stosunku do roku 2012). Z tej grupy największą część stanowią rodziny, w których wydano do 1000 złotych (24%). Wśród rodziców, których wydatki nie przekroczyły 800 złotych, największa grupa – tak jak przed rokiem – wydała kwotę mieszczącą się w przedziale 501–800 złotych (28%). Znacząco zmalała natomiast grupa, której udało się zmieścić w kwocie do 500 złotych (8%). Tak jak w poprzednim roku, tylko nieliczni (4%) rodzice nie potrafili określić, jakie koszty finansowe ponieśli bezpośrednio w związku z rozpoczęciem roku szkolnego.

[4] ANOVA.

Tabela 1

Wysokość wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego*	Wskazania osób mających dzieci w wieku szkolnym (według terminów badań)															
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
N =	384	363	314	295	372	311	284	272	260	335	286	248	234	254	217	256
	w procentach															
Brak wydatków	0	0	0	0	1	1	0	3	1	2	1	1	0	0	0	1
Do 200 zł	18	9	7	6	5	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	0
201–300 zł	19	15	11	13	13	12	7	8	8	6	5	3	3	3	3	1
301–500 zł	31	27	25	33	28	32	36	25	30	24	21	16	19	14	15	6
501–800 zł	16	21	22	22	19	23	24	24	25	22	19	23	22	24	21	28
Powyżej 800 zł	13	25	31	22	32	27	28	35	33	42	37	45	47	47	55	60
z czego																
801–1000 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	23	21	21	24
1001–1500 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	11	11	16	16
1501–2000 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	8	11	12	11
powyżej 2000 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	4	6	9
Nieokreślone wydatki	3	2	4	4	3	3	3	3	1	1	15	10	7	10	5	4

* Pytanie brzmiało: „Ile mniej więcej pieniędzy przeznaczył(a) Pan(i) w związku z rozpoczęciem nowego roku szkolnego na szkolne potrzeby swoich dzieci (podręczniki, przybory szkolne, mundurki, obowiązkowe opłaty, np. na ubezpieczenie, czesne, internat, stancję)?”

Ogólny wzrost wydatków ponoszonych przez rodziców na zaspokojenie potrzeb związanych z rozpoczęciem nowego roku szkolnego znajduje swoje odbicie we wzroście kwot przeznaczonych na zabezpieczenie potrzeb szkolnych w przeliczeniu na jedno dziecko. Na początku roku szkolnego 2013/2014 rodzice przeciętnie – **w przeliczeniu na jedno dziecko** – wydali **826 złotych** (średnia), co stanowi **114% kwoty zeszłorocznej**. Należy tu dodać, iż wydatki połowy badanych nie przekroczyły w tym roku 750 złotych w przeliczeniu na jedno dziecko (mediana), jednak w ubiegłym roku połowa rodziców wydała na ten cel nie więcej niż 650 złotych.

Co oczywiste, na ogół najbardziej uprzywilejowane były i są dzieci, które są jedynymi uczniami w rodzinie – w tym roku na wyprawkę szkolną dla nich rodzice przeznaczali średnio 899 złotych. Natomiast w rodzinach, które do szkoły musiały wyposażyć co najmniej troje dzieci, na każde dziecko wydano przeciętnie 668 złotych.

W porównaniu do roku szkolnego 2012/2013 obecnie nastąpiło znaczące[5] zróżnicowanie pod względem wysokości kwot wydawanych na jedno dziecko między rodzinami mającymi jedno dziecko w wieku szkolnym i rodzinami, które musiały wyposażyć do szkoły dwoje lub więcej dzieci. Jest to efekt znaczącego wzrostu (o 17%) wydatków w rodzinach mających tylko jedno dziecko w wieku szkolnym.

Tak jak przed rokiem, różnice pod względem średnich wydatków związanych z wyprawieniem dzieci do szkół w przeliczeniu na jedno dziecko w zależności od typu szkoły (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna) nie są istotne statystycznie[6]. Na wydatki w przeliczeniu na jedno dziecko nie ma też wpływu miejsce zamieszkania uczniów. Tegoroczne wydatki rodziców wykazują natomiast związek z dochodami gospodarstw domowych, przy czym kwotę graniczną stanowi 500 złotych na jedną osobę w rodzinie. Średnie wydatki na wyprawkę szkolną dla jednego ucznia w rodzinach mających najwyżej 500 złotych dochodu *per capita* wyniosły w tym roku 700 złotych, podczas gdy w gospodarstwach osiągających wyższe dochody na jednego ucznia wydano średnio 883 złote.

---

[5] ANOVA.
[6] ANOVA.

Tabela 2

Liczba dzieci w wieku szkolnym na utrzymaniu rodziny	Średnie wydatki rodziców w związku z rozpoczęciem roku szkolnego **w przeliczeniu na jedno dziecko** w wieku szkolnym																Zmiany 2012–2013
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
	w złotych																
Jedno	387	484	522	493	516	511	505	550	573	606	732	669	686	709	766	899	wzrost o 17%
Dwoje	273	345	430	385	451	413	436	432	436	501	527	588	668	649	682	731	wzrost o 7%
Troje i więcej*	219	289	338	327	382	334	390	366	455	471	421	433	532	509	654	668	wzrost o 2%
Ogółem	**322**	**392**	**465**	**435**	**475**	**452**	**468**	**483**	**513**	**558**	**619**	**601**	**662**	**668**	**725**	**826**	**wzrost o 14%**

* Wyniki dotyczące rodziców mających troje lub więcej dzieci w wieku szkolnym należy interpretować ostrożnie z powodu małej ich liczebności w badanej próbie

Tabela 3

Wysokość wydatków szkolnych **w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym**	Wskazania rodziców, którzy podali wysokość kwot przeznaczonych na szkolne potrzeby dzieci															
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
N =	372	356	303	284	372	301	274	267	256	330	241	223	234	254	217	246
	w procentach															
Do 100 zł	8	4	3	3	3	1	1	5	2	3	3	2	1	2	1	1
101–200 zł	30	19	12	10	9	8	7	7	5	3	6	5	2	3	0	1
201–300 zł	31	31	18	24	22	23	22	19	16	11	12	8	9	7	5	1
301–400 zł	12	19	21	24	15	24	23	15	18	14	14	14	13	7	8	5
401–500 zł	11	14	20	20	25	21	25	23	27	28	25	24	26	26	25	17
501–600 zł	2	3	9	8	10	6	4	7	11	12	10	10	7	10	10	8
601–700 zł	1	2	4	3	5	5	6	9	5	6	7	10	8	8	10	15
Powyżej 700 zł	5	8	13	8	12	11	12	15	15	23	23	27	34	37	41	52
z czego																
701–800 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	10	12	10	15
801–900 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2
901–1000 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	17	18	20	21
powyżej 1000 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	5	9	14

Pominięto odpowiadających „trudno powiedzieć”

STRUKTURA WYDATKÓW SZKOLNYCH

Analiza struktury wydatków ponoszonych przez rodziców w związku z rozpoczęciem roku szkolnego pokazuje, że – tak jak w latach poprzednich – największą pozycję w budżecie stanowi zakup podręczników szkolnych (przeciętnie wydawano na nie 382 złote w przeliczeniu na jedno dziecko). Należy jednak podkreślić, iż – podobnie jak w ubiegłym roku – wzrost (o 4%) kosztu zakupu podręczników w najmniejszym stopniu odpowiada za stwierdzony wcześniej ogólny wzrost (o 14% w przeliczeniu na jedno dziecko) wydatków związanych z nowym rokiem szkolnym. W porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej (o 18%) wzrosły wydatki na ubiory szkolne, np. strój galowy, mundurek, obuwie, kostium do gimnastyki, dres. Przeciętnie na ich zakup dla jednego dziecka rodzice wydali 244 złote. W nieco mniejszym stopniu (o 10%) wzrosły także wydatki rodziców na przybory szkolne, takie jak np. tornister, plecak, piórnik, długopisy, flamastry – w przeliczeniu na jedno dziecko wyniosły przeciętnie 169 złotych. Warto zwrócić uwagę, iż wzrost deklarowanych wydatków w poszczególnych kategoriach jest wyższy niż wynika to z podanego przez GUS wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu 2013 roku w stosunku do września 2012 roku[7], co może oznaczać, iż w tym roku rodzice – w szczególności jeżeli chodzi o ubiory i przybory szkolne – dokonali większych zakupów lub częściej niż w ubiegłym roku kupowali rzeczy „z wyższej półki".

Tabela 4

Ile mniej więcej wydał(a) Pan(i) w związku z rozpoczęciem roku szkolnego na:	Średnie wydatki rodziców na dzieci w wieku szkolnym **w przeliczeniu na jedno dziecko**				
	2009	2011	2012	2013	Zmiany 2012–2013
	w złotych				
– podręczniki szkolne dzieci	290	364	369	382	wzrost o 4%
– szkolne ubrania dzieci, np. strój galowy, mundurek, obuwie, kostium do gimnastyki, dres	173	185	207	244	wzrost o 18%
– przybory szkolne dzieci, np. tornister, plecak, piórnik, długopisy, flamastry	142	133	154	169	wzrost o 10%

Analizy statystyczne wykazały też, że o ile wydatki na podręczniki szkolne są dość podobne w rodzinach o różnym statusie ekonomicznym, to wydatki na ubiory i przybory szkolne zależą przede wszystkim od dochodów rodziny – najwięcej wydawali na nie rodzice

[7] http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/CH_inflacja_9m_2013.pdf

dysponujący najwyższymi dochodami *per capita*. Ponadto w rodzinach posyłających do szkoły troje lub więcej dzieci znacząco mniej niż w rodzinach, w których jest najwyżej dwoje uczniów, wydawano w przeliczeniu na jedno dziecko na zakup przyborów szkolnych, co może sugerować, iż w liczniejszych rodzinach dzieci muszą dzielić się częścią przyborów szkolnych lub też niektórych z nich w ogóle nie posiadają.

DODATKOWE PŁATNE ZAJĘCIA EDUKACYJNE I OGÓLNOROZWOJOWE

Każdego roku wielu rodziców decyduje się finansować swoim dzieciom różnego typu dodatkowe zajęcia edukacyjne lub ogólnorozwojowe. W roku szkolnym 2013/2014 robi to niemal tyle samo rodziców co przed rokiem (46%). Płatnych zajęć dodatkowych w szkole lub poza szkołą nie zdecydowała się w tym roku wykupić dla swoich dzieci ponad połowa (54%) badanych rodziców. Tak jak przed rokiem, zdecydowana większość rodziców, którzy postanowili opłacać dzieciom dodatkowe zajęcia w szkole lub poza szkołą, zamierza posłać na nie wszystkie swoje dzieci (80% tej grupy, co stanowi 36% ogółu badanych rodziców dzieci w wieku szkolnym).

CBOS

RYS. 2. **CZY KTÓREŚ Z PANA(I) DZIECI UCZĘSZCZA LUB BĘDZIE UCZĘSZCZAĆ W BIEŻĄCYM ROKU SZKOLNYM NA ZAJĘCIA DODATKOWE OPŁACANE PRZEZ PANA(IĄ) W SZKOLE LUB POZA SZKOŁĄ?***

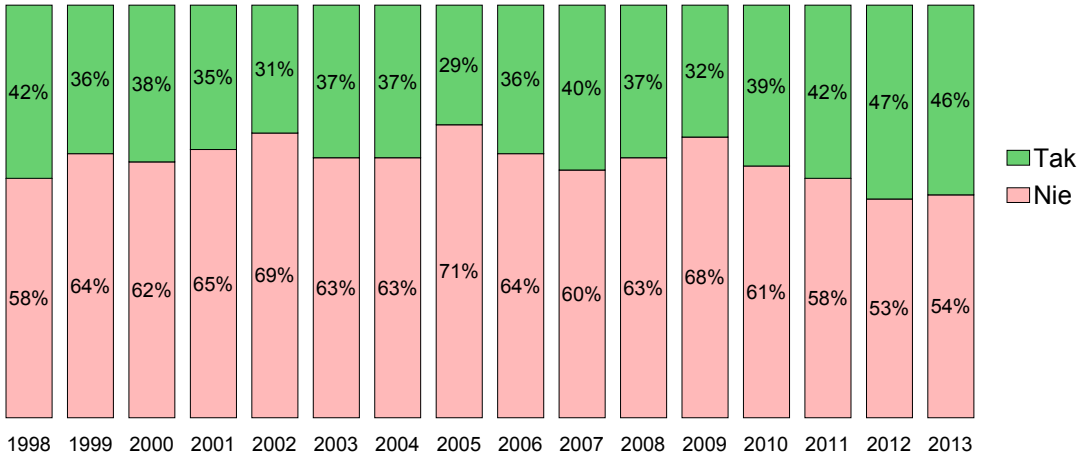

* Odpowiedzi osób mających dzieci w wieku szkolnym

Statystyczne analizy wielozmiennowe[8] wykazały, iż – tak jak przed rokiem – na decyzję o posłaniu dzieci na pozalekcyjne płatne zajęcia wpływa przede wszystkim poziom wykształcenia rodziców. Dodatkowe zajęcia finansuje swoim dzieciom zdecydowana większość (84%) rodziców z wyższym wykształceniem. Spośród rodziców z wykształceniem średnim decyduje się na to mniej niż połowa (45%), a spośród tych z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym jedynie co czwarty (po 25%). Zróżnicowanie szans dzieci na udział w dodatkowych płatnych zajęciach wynika również z miejsca ich zamieszkania – największe na to szanse mają dzieci z miast liczących co najmniej pół miliona mieszkańców.

Wpływ wykształcenia rodziców na szanse dzieci na dodatkowe płatne zajęcia edukacyjne znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowaniu ich udziału w takich zajęciach ze względu na grupę zawodową, do której zaliczają się rodzice. Najbardziej uprzywilejowane pod tym względem są dzieci pracowników średniego szczebla i techników (81%), kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (80%) oraz pracowników administracyjno-biurowych (75%). Najrzadziej na dodatkowe płatne zajęcia posyłają natomiast swoje dzieci robotnicy niewykwalifikowani (17%). Możliwość korzystania przez uczniów z dodatkowych płatnych zajęć związana jest także ze statusem ekonomicznym rodzin. Na udział w takich zajęciach mają szanse przede wszystkim dzieci z rodzin żyjących w dobrych warunkach materialnych i tych, w których miesięczny dochód na jedną osobę przekracza 750 złotych.

[8] Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

CBOS

RYS. 3. **CZY KTÓREŚ Z PANA(I) DZIECI UCZĘSZCZA LUB BĘDZIE UCZĘSZCZAĆ W BIEŻĄCYM ROKU SZKOLNYM NA ZAJĘCIA DODATKOWE OPŁACANE PRZEZ PANA(IĄ) W SZKOLE LUB POZA SZKOŁĄ?***

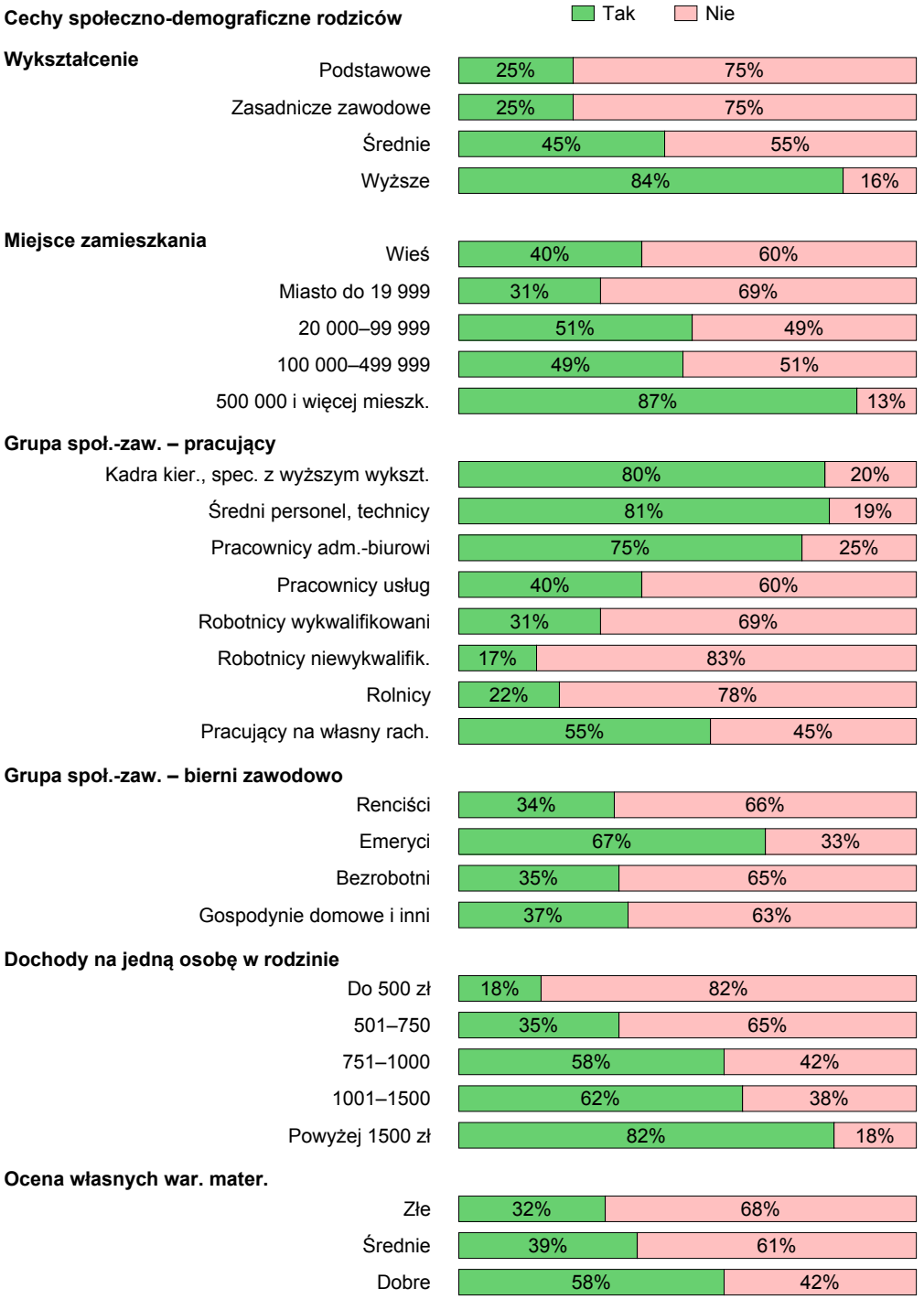

* Odpowiedzi osób mających dzieci w wieku szkolnym

Od kilkunastu lat najbardziej popularnymi płatnymi zajęciami pozalekcyjnymi są lekcje języków obcych. W roku szkolnym 2013/2014 zdecydowało się je finansować 28%

rodziców. Popularność tych zajęć jest jednak obecnie nieco mniejsza niż przed rokiem. Na poziomie porównywalnym z tym z poprzedniego roku pozostało inwestowanie rodziców w rozwój zdolności artystycznych swoich dzieci (17%), mniej rodzin zdecydowało się natomiast na opłacanie dzieciom korepetycji i kursów przygotowawczych (12%). Mało popularne są płatne kursy komputerowe i informatyczne (2%), co jest zapewne efektem upowszechnienia komputerów w polskich domach. Można przypuszczać, iż na takie kursy uczęszcza młodzież szczególnie zainteresowana technologią informatyczną, której nie wystarczają umiejętności nabyte w toku codziennego z nią obcowania, dzięki nieformalnej wymianie wiedzy i doświadczenia czy dzięki zajęciom szkolnym.

W tym roku szkolnym po raz kolejny wzrosła za to popularność płatnych zajęć sportowych, takich jak pływanie, gra w piłkę czy w tenisa, wschodnie sztuki walki, SKS czy jazda konna, na opłacanie których zdecydowało się niemal tyle samo rodziców co w przypadku zajęć językowych (27%). Rekordowo wysoki poziom zainteresowania dodatkowymi płatnymi zajęciami sportowymi może być efektem ostatnich kampanii medialnych wskazujących na wagę wychowania fizycznego dla ogólnego rozwoju młodego człowieka, wpływ dobrej kondycji na zdrowie w dalszym życiu oraz upowszechnienia przekonań o niedostatecznym wywiązywaniu się polskich szkół z zadań w tym zakresie.

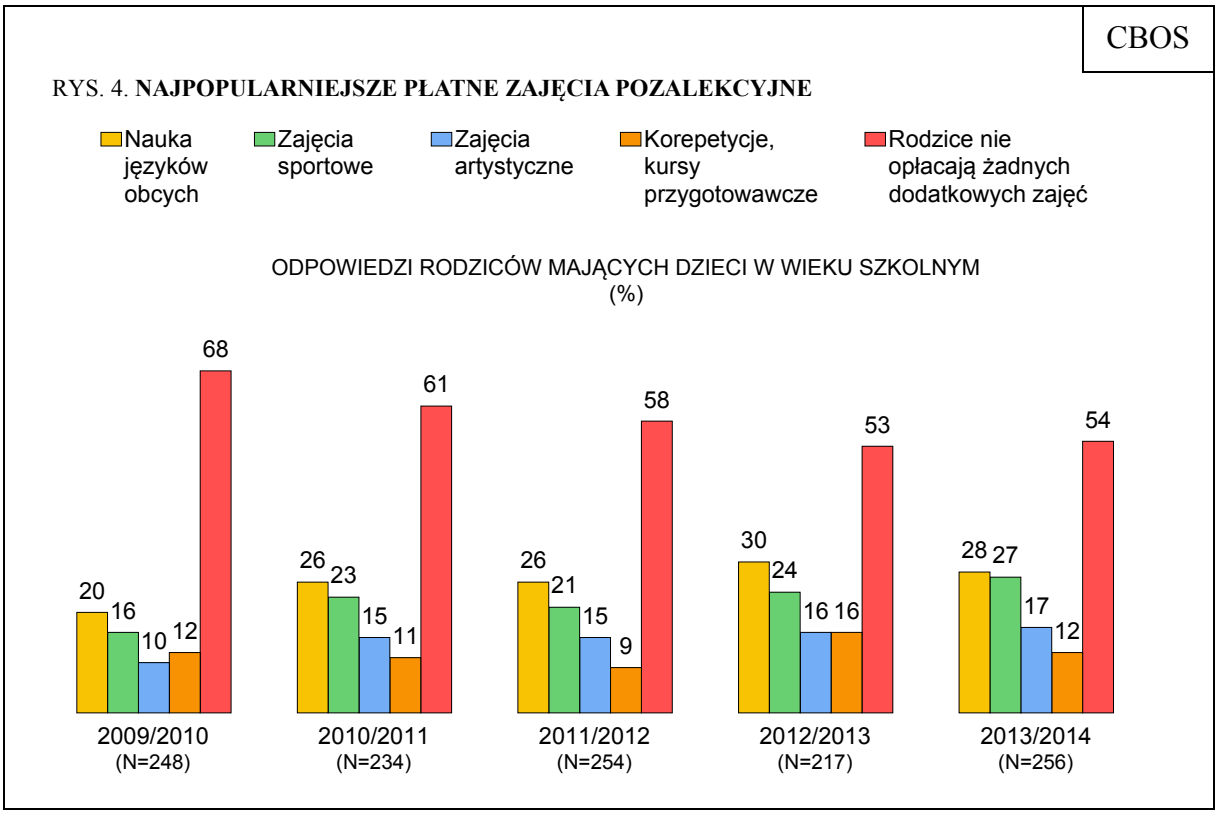

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać kilka różnego rodzaju zajęć

Tabela 5

Na jakie dodatkowo opłacane przez Pana(ią) zajęcia uczęszczają lub będą uczęszczać Pana(i) dzieci w wieku szkolnym? Czy są to:	Odpowiedzi twierdzące respondentów mających dzieci w wieku szkolnym															
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
N =	384	363	314	295	372	311	284	280	260	335	286	248	234	254	217	256
	w procentach															
− nauka języków obcych	30	26	30	24	22	27	26	23	25	28	25	20	26	26	30	28
− zajęcia sportowe	13	11	13	14	12	17	18	13	16	16	15	16	23	21	24	27
− zajęcia artystyczne	7	6	6	6	8	11	9	6	12	10	12	10	15	15	16	17
− korepetycje, kursy przygotowawcze	13	8	10	9	8	8	8	7	6	11	8	12	11	9	16	12
− kursy komputerowe, informatyczne	5	4	6	5	4	5	3	3	5	2	2	1	1	3	1	2
− inne	2	1	3	2	2	2	3	1	2	2	3	2	3	2	5	4
Rodzice nie opłacają żadnych dodatkowych zajęć	**58**	**64**	**62**	**65**	**69**	**63**	**63**	**71**	**64**	**60**	**63**	**68**	**61**	**58**	**53**	**54**

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać kilka różnego rodzaju zajęć

Średnie miesięczne wydatki na dodatkowe zajęcia edukacyjne lub ogólnorozwojowe wszystkich dzieci w gospodarstwie domowym wynoszą obecnie 376 złotych (wzrost o 7% w stosunku do poprzedniego roku). Kwoty przeznaczone przez rodziców na finansowanie dodatkowych zajęć charakteryzują się dużą rozpiętością – od symbolicznych opłat rzędu 8 złotych do 4000 złotych miesięcznie. Większość rodziców planuje jednak wydawać na ten cel nie więcej niż 200 złotych (mediana) miesięcznie na wszystkie dzieci łącznie.

W przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z płatnych zajęć pozalekcyjnych przeciętne nakłady finansowe rodziców wynoszą obecnie 268 złotych miesięcznie, czyli o 9% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Tak jak przed rokiem, budżet przeznaczony na dodatkowe zajęcia jednego dziecka najczęściej wynosi 200 złotych miesięcznie (wartość modalna). Warto też zauważyć, iż kwoty 200 złotych (mediana) na jedno dziecko nie przekroczyło w tym roku dwie trzecie rodziców decydujących się na opłacanie dodatkowych zajęć.

Tabela 6

Średnie miesięczne wydatki rodziców na dodatkowe zajęcia dzieci w wieku szkolnym	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012	2013	Zmiany 2012–2013
	w złotych															
Na wszystkie dzieci korzystające z zajęć	265	194	212	247	221	235	259	332	206	270	355	266	362	350	376	wzrost o 7%
Na jedno dziecko korzystające z zajęć	223	143	170	193	185	181	219	251	167	239	263	234	281	296	268	spadek o 9%

Tabela 7

Wysokość miesięcznych wydatków na dodatkowe zajęcia **w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym**	Wskazania badanych, którzy opłacają swoim dzieciom dodatkowe zajęcia i podali wysokość miesięcznych wydatków na ten cel*														
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012	2013
N=	162	130	120	101	116	109	96	75	92	130	90	70	92	92	109
	w procentach														
Do 50 zł	36	38	22	35	23	16	26	12	18	15	23	20	22	8	16
51–100 zł	32	26	28	26	32	29	33	22	30	32	22	15	15	21	14
101–150 zł	13	11	17	12	16	19	13	28	14	22	18	14	14	11	12
151–200 zł	7	7	9	6	10	15	7	13	14	11	14	16	12	18	24
201–300 zł	4	12	17	9	8	7	10	6	14	7	10	20	16	20	20
Powyżej 300 zł	8	6	7	12	11	14	11	19	10	13	13	15	21	22	14
z czego															
301–400 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8	2
401–500 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	4
501–600 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1
powyżej 600 zł	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	9	7

* Pominięto odpowiadających „trudno powiedzieć”

★

★ ★

Tegoroczne wydatki rodziców na tzw. wyprawkę szkolną, czyli podręczniki, przybory szkolne i szkolne ubiory potrzebne dzieciom do szkoły, obowiązkowe opłaty itp. były przeciętnie o 7% wyższe niż w minionym roku szkolnym. Jest to znaczący wzrost nie tylko w odniesieniu do wyników poprzednich badań, ale także w kontekście podawanego przez GUS wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych[9], który w okresie I–III kwartału 2013 r. w stosunku do okresu I–III kwartału 2012 r. wyniósł 101,0, co oznacza wzrost cen o 1,0%. Za odnotowany w badaniu wzrost kosztów odpowiadają przede wszystkim wydatki na szkolne ubrania (np. strój galowy, mundurek, obuwie, kostium do gimnastyki, dres) oraz przybory szkolne (np. tornister, plecak, piórnik, długopisy, flamastry), a w nieznacznym stopniu wzrost kosztu zakupu podręczników.

Pomimo większych wydatków na wyprawkę w roku szkolnym 2013/2014 blisko połowa rodzin, tak jak w ubiegłym roku, zamierza posyłać dzieci na dodatkowe płatne zajęcia. Tak jak przed rokiem, dla decyzji o finansowaniu dzieciom dodatkowych zajęć kluczowy jest status rodziny, a przede wszystkim poziom wykształcenia rodziców.

Wyniki badania wskazują, że rozwarstwienie społeczne w zakresie finansowania edukacji dzieci w wieku szkolnym uwidacznia się przede wszystkim w zróżnicowaniu wydatków na ubrania i przybory szkolne (osoby zamożniejsze i mające mniej dzieci do wyposażenia częściej niż w ubiegłym roku dokonywały większych zakupów lub częściej kupowały rzeczy droższe, „z wyższej półki") oraz w wydatkowaniu pieniędzy na dodatkowe zajęcia edukacyjne i ogólnorozwojowe dla dzieci.

Opracowała
Barbara BADORA

[9] http://www.stat.gov.pl/gus/5840_14714_PLK_HTML.htm